

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 864/2020
28.05.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужилаца АА (АА1) и ББ (ББ1), обоје из ..., са боравиштем у ..., Република ..., које заступа пуномоћник Раде Ђапа, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5777/2017 од 23.08.2019. године, на седници већа одржаној 28.05.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5777/2017 од 23.08.2019. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 27551/16 од 07.06.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу АА на име неисплаћених месечних износа старосне пензије за период од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године, исплати појединачне месечне износе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. у месецу за претходни месец, до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи ББ на име неисплаћених месечних износа старосне пензије за период од 01.01.2008. до 28.02.2015. године, исплати појединачне месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезом каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. у месецу за претходни месец, до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 492.800,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5777/2017 од 23.08.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 27551/16 од 7.06.2017. године, у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца АА (АА1) којим је тражено да се обавеже тужени да му на име неисплаћених месечних износа старосне пензије за период од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године исплати појединачне месечне износе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. у месецу за претходни месец па до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је

пресуда Првог основног суда у Београду П 27551/16 од 07.06.2017. године у ставу другом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље ББ (ББ1) којим је тражено да се обавезе тужени да јој на име неисплаћених месечних износа старосне пензије за период 01.01.2008. године до 28.02.2015. године исплати појединачне месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. у месецу за претходни месец па до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из трећег става изреке наведене пресуде тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 492.800,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију побијајући пресуду из свих разлога прописаних чланом 407. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је претходно оцењујући дозвољеност ревизије, утврдио да је ревизија дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...87/18).

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужилаца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу АА је привременим решењем туженог од 21.10.1998. године признато право на старосну пензију почев од 07.06.1998. године, док је тужилци ББ решењем туженог од 25.11.1994. године признато право на превремену старосну пензију почев од 31.08.1994. године. Тужиоцима је пензија исплаћивана до краја 1999. године, након чега је исплата обустављена без доношења одлуке надлежног органа. Оценом налаза и мишљења вештака утврђено је да је укупан износ неисплаћених пензија од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године за тужиоца АА 2.938.431,29 динара а тужилцу ББ за исти период од 1.720.071,15 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужени својим неправилним поступањем, односно обуставом исплате пензије по сопственим решењима, тужиоцима причинио штету у висини месечних износа који су утврђени вештачењем, те је применом одредбе члана 172. Закона о облигационим односима, усвојио тужбени захтев тужилаца за утужени период од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године. Применом члана 361. и члана 376. Закона о облигационим односима, првостепени суд је оценио приговор застарелости налазећи да потраживања тужилаца од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године нису застарела јер је тужени био дужан да пензије исплаћује месечно до 20. у наредном месецу за претходни месец. Стога је 20.02.2008. године рачунао као дан почетка тока рока застарелости јер је тада тужиоцима изостала исплата пензија а самим тим су и тада најкасније сазнали за штету, па како је тужба поднета 02.02.2011. године, то потраживања на име неисплаћених пензија која су доспела почев од 20.02.2008. године, нису застарела.

Апелациони суд је, одлучујући о жалби туженог, закључио да је првостепени суд на утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право када је

оценио да је приговор застарелости потраживања у целини неоснован. По правном становишту другостепеног суда, приговор застарелости потраживања има се ценити применом члана 376. став 1. ЗОО, рачунајући од датума када је тужба преиначена. Како су тужиоци поднели тужбу 02.02.2011. године са захтевом за исплату износа од по 1.000.000,00 динара са каматом на име неоснованог обогаћења због неисплаћивања пензија почев од 01.02.2001. године до подношења тужбе, а затим поднесцима од 27.07.2015. године, 17.11.2015. године и 22.02.2016. године, преиначили тужбу тако што су тражили исплату неисплаћених пензија за период за 01.02.2001. године до 23.04.2015. године, другостепени суд налази да је потраживање тужилаца од подношења тужбе до преиначења 27.07.2015. године застарело. Осим тога, другостепени суд је утврдио да постоји несагласност личног имена тужилаца са садржином решења о пензији и приложеним чековима пензије за новембар 1998. године и да тужиоци нису доказали своју активну легитимацију у овом спору. Из наведених разлога, другостепеном пресудом је преиначена првостепена пресуда и тужбени захтев тужилаца у целости одбијен.

Основано се у ревизији тужилаца указује да је другостепени суд погрешно и непотпуно утврдио чињенично стање.

У конкретном случају, правни основ потраживања тужилаца је накнада штете због незаконитог рада органа тужене, сходно члану 172. Закона о облигационим односима, па се приговор застарелости потраживања има ценити према члану 376. став 1. тог закона, према коме потраживање накнаде проузроковане штете застарела за три године од када је оштећеник сазнао за штету и за лице које је штету учинило. Одредбом члана 360. став 2. Закона о облигационим односима прописано је да застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе. Према члану 361. став 1 ЗОО, застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поврилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано, док је чланом 362. наведеног закона прописано да застарелост заступа када истекне последњи дан законом одређеног времена.

Према стању у списима, тужба у овој правној ствари поднета је 02.02.2011. године, са захтевом сваког од тужилаца за исплату новчаног износа од по 1.000.000,00 динара, на име неоснованог обогаћења због неисплаћених пензија, за период од 01.02.2001. године до подношења тужбе. Поднеском од 27.07.2015. године тужиоци су преиначили тужбу тако што су тражили исплату износа од 4.901.598,96 динара и 2.449.117,70 динара за период од 01.02.2001. године до 23.04.2015. године, а коначно опредељеним тужбеним захтевом од 07.12.2016. године поставили су захтев за исплату месечних новчаних износа о којима је одлучивао првостепени суд за период од 01.01.2008. године до 28.02.2015. године (тим поднеском је смањен тужбени захтев у погледу висине и периода на који се потраживање односи па се не сматра преиначењем тужбе у смислу члана 200. став 3. ЗПП већ делимичним повлачењем тужбе у смислу става 4. овог члана).

С обзиром на наведено, по становишту Врховног касационог суда, не може се прихватити став другостепеног суда да је потраживање тужилаца у целости застарело.

Имајући у виду да су пензије доспевале на исплату 20. у месецу за претходни месец, да су тужбом поднетом 02.02.2011. године тужиоци захтевали исплату од 01.02.2001. године и да је тај захтев садржао у себи и захтев за исплату за период од 01.01.2008. године до фебруара 2011. године, када је доспевало потраживање за јануар 2011. године, применом рока застарелости од три године рачунајући од дана подношења тужбе, произилази да потраживања тужилаца за тај период нису застарела. Ако се има у виду да је преиначеном тужбом од 27.07.2015.године постављен тужбени захтев за исплату и за период након подношења тужбе до 28.02.2015. године, рачунајући три године уназад од датума преиначења тужбе, нису застарела ни потраживања за период од јула 2012. године до фебруара 2015. године.

Осим наведеног, основано се ревизијом тужилаца указује да је другостепеном пресудом учињена битна повреда поступка из члана 374. став 1. у вези члана 394. тачка 2, 3. и 4 и члана 383. став 4 ЗПП, и да се заснива на погрешено и непотпуно утврђеном чињеничном стању, што је било од утицаја на правилну примену материјалног права код оцене активне легитимације тужилаца у овој парници.

Одредбом члана 342. Породичног закона прописано је да се лично име састоји од имена и презимена. Лично име уписује се у матичну књигу рођених. Свако је дужан да се служи својим личним именом. Законом о личној карти („Сл. гасник РС“, бр.62/2006 и 36/2011) у члану 1. став 1 дефинисан је појам личне карте као јавне исправе којом грађани Републике Србије доказују идентитет. Према ставу 2. овог члана, у складу са законом, лична карта служи и као доказ о другим чињеницама које су у њој садржане, а према ставу 3., ако је то одређено међународним уговором, лична карта може да служи и као путна исправа. Члан 7. став 2 наведеног закона прописује податке који се уносе у образац личне карте о имаоцу те исправе (презиме; име; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; јединствени матични број грађана), а став 3 овог члана да се у образац личне карте уносе и слике биометријских података имаоца те исправе (фотографија, отисак прста и потпис). Према члану 26. став 2 Закона о путним исправама („Сл. гласник РС“, бр.90/2007, са изменама), у обрасце путних исправа подаци о презимену и имену уписују се у изворном облику онако како су уписани у изводу из матичне књиге рођених, док став 3. предвиђа да је орган надлежан за издавање путних исправа дужан да обезбеди техничке могућности за уписивање података о презимену и имену припадника националних мањина у изворном облику, према језику и правопису припадника националних мањина.

У ситуацији када је првостепени суд утврдио да су уочене несагласности у личном имену тужилаца последица различитог изговора односно писања страних презимена и да се ради о истим лицима с обзиром да су датуми рођења исти у решењима о пензији и у њиховим личним картама, као и да су тужиоци доставили извештаје о исплати из којих произилази да им је пензија исплаћивана према тим решењима а да тужени није доставио доказ да се не ради о истим лицима, имајући у виду цитиране законске прописе, другостепени суд није могао без отварања расправе да другачије оцени изведене доказе и утврди другачије чињенично стање на коме је засновао своју одлуку, изводећи закључак да је терет доказивања тих чињеница био на тужиоцима. Ово нарочито ако се има у виду начело делотворности и економичности

поступка и дужност управног органа да прибавља податке о чињеницама о којима се води службена евиденција по службеној дужности, сагласно члану 9. и члану 103. Закона о општем управном поступку, што ревиденти основано у ревизији истичу.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења и поново оценити да ли тужиоци имају активну легитимацију у овом спору и да ли су њихова потраживања у целости застарела, па ће донети нову одлуку о жалби тужене изјављеној против првостепене пресуде.

С обзиром да је другостепена пресуда укинута у ставу првом и другом изреке, укинута је и одлука о трошковима поступка у ставу трећем изреке.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци решења на основу члана 416. став 3. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић